

a) A játékautóra a lejtővel párhuzamosan a nehézségi erő lejtővel párhuzamos komponense és a talajnál fellépő S nagyságú tapadó súrlódási erő hat. A kiskocsi egyenletesen mozog, tehát

$$S = (m + m_0)g \sin \alpha.$$

Az S erőnek a tengelyekre kifejtett teljes forgatónyomatéka $M = Sr$, ami a feladat szövege szerint $I\gamma$ -val egyezik meg, vagyis az áramkörben folyó áram:

$$(1) \quad I = \frac{(m + m_0)gr \sin \alpha}{\gamma}.$$

A kerekek nem csúsznak meg, tehát $\omega r = v$, továbbá a feladat szövege szerint az ideális áramköri elemre jutó feszültség:

$$U = \gamma\omega = \frac{\gamma v}{r}.$$

A körben folyó áram:

$$(2) \quad I = \frac{U_0 - U}{R_b + R} = \frac{U_0 - (v\gamma/r)}{R_b + R}.$$

Az (1) és (2) egyenletek összevetésével a játékautó sebessége kifejezhető és kiszámítható:

$$v = \frac{U_0 r}{\gamma} - \frac{(m + m_0)gr^2 \sin \alpha (R_b + R)}{\gamma^2} \approx 7,2 \frac{\text{cm}}{\text{s}}.$$

b) A hasznos (mechanikai) teljesítmény tetszőleges m teher esetén:

$$P_{\text{mech.}} = mgv \sin \alpha = mg \sin \alpha \left(\frac{U_0}{\gamma} r - \frac{(m + m_0)gr^2 \sin \alpha}{\gamma^2} (R_b + R) \right),$$

az összes (elektromos) teljesítmény pedig

$$P_{\text{el.}} = U_0 I = U_0 \frac{M}{\gamma} = \frac{U_0}{\gamma} (m + m_0)gr \sin \alpha.$$

A hatásfok:

$$\eta = \frac{P_{\text{mech.}}}{P_{\text{el.}}} = \frac{m}{(m + m_0)} - \frac{mgr \sin \alpha}{U_0 \gamma} (R_b + R),$$

amit az adatok behelyettesítése után (a tömegeket kg egységekben számolva) így írhatunk:

$$\eta(m) = \frac{m}{m + 0,3} - \frac{m}{27}.$$

Grafikus ábrázolással, deriválással, vagy algebrai egyenlőtlenség alkalmazásával megállapíthatjuk, hogy a legnagyobb hatásfok $m \approx 2,55$ kg-os teherhez tartozik, és a maximum értéke 80%.

Bonifert Balázs (Budapest, Baár-Madas Ref. Gimn., 11. évf.)
dolgozata alapján